

YTTRANDE

Staaf, Linda
Linda.Staaf@skane.se

Datum 2026-08-26
Ärendenummer 2026-POL000250
Socialdepartementet

Remiss Stärkt tillsyn och uppföljning – förslag för att motverka oegentlig läkemedelsförskrivning

Region Skåne tackar för möjligheten att lämna synpunkter på slutbetänkandet Stärkt tillsyn och uppföljning – förslag för att motverka oegentlig läkemedelsförskrivning (SOU 2026:19).

Sammanfattande synpunkter

Region Skåne bejakar utredningens förslag i stort och bedömer att de sammantaget kan stärka förutsättningarna att förebygga, upptäcka och motverka oegentlig läkemedelsförskrivning. Det är viktigt både ur ett patientsäkerhets- och samhällsekonomiskt perspektiv.

Region Skåne vill särskilt framhålla några övergripande utgångspunkter för genomförandet av förslagen.

- Datadriven uppföljning måste kompletteras med relevant medicinsk kompetens samt analyskompetens när den ska ligga till grund för utökade möjligheter till tillsyn och ingripanden. Avvikande förskrivningsmönster utgör inte i sig ett bevis på felaktig eller oegentlig förskrivning utan behöver alltid bedömas utifrån verksamhetens uppdrag och andra kliniska omständigheter.
- Ett effektivt genomförande av utredningens förslag förutsätter en nära, tydlig och välstrukturerad samverkan mellan berörda myndigheter och regionerna.
- Berörda aktörer, framför allt Inspektionen för vård och omsorg (IVO), behöver tillföras tillräckliga resurser, ha tillgång till nödvändig analyskompetens och prioritera arbetet för att förslagen ska få avsedd effekt.
- IVO och TLV föreslås få uppgift om ordinationsorsak från E-hälsomyndigheten, detta förutsätter att förskrivning sker med full NLL-funktionalitet. För Region Skåne som helhet kommer detta ske först hösten 2028.

Detaljerade synpunkter

7.4 Utredningens överväganden och förslag avseende ytterligare uppgifter till IVO

Region Skåne tillstyrker förslaget att IVO ges tillgång till fler uppgifter för att stärka myndighetens förutsättningar att bedriva tillsyn över samtliga delar av läkemedelsprocessen som omfattas av IVO:s ansvarsområde, från förskrivning till utlämnande på apotek.

Region Skåne vill dock betona vikten av att uppgifter om förskrivningsmönster används som underlag för vidare analys och inte tolkas isolerat från sitt medicinska sammanhang. Avvikande förskrivningsmönster kan vara medicinskt motiverade, exempelvis vid komplex samsjuklighet, ovanliga tillstånd, behandlingssvikt eller andra kliniska skäl.

Region Skåne delar utredningens bedömning att det finns behov av strukturer där IVO och regionerna kan kommunicera om hur analyser genomförs och om resultaten av analyserna. För att höja kunskapen men också för att undvika dubbelarbete.

Region Skåne vill också betona vikten av att IVO tillförs tillräckligt med resurser och analyskompetens för att ta tillvara utökade möjligheter att bedriva en effektiv tillsyn.

8.2.3 Utredningens överväganden och förslag avseende ytterligare uppgifter från den nationella läkemedelslistan för TLV:s tillsyn

Region Skåne ser positivt på att TLV får bättre förutsättningar att utföra sin tillsyn men delar samtidigt utredningens bedömning att uppgifterna i den Nationella läkemedelslistan inte alltid är tillräckliga för att kontrollera alla typer av förmånsbegränsningar, varken för TLV eller för regionerna. Det gäller exempelvis begränsningar för läkemedel som ingår i förmånen först när andra läkemedel inte tolereras eller anses lämpliga.

9.4 Utredningens överväganden och förslag avseende regionernas tillgång till uppgifter

Region Skåne delar utredningens bedömning att utökade uppgifter om förskrivare och enskilda apotek skulle ge regionerna bättre förutsättningar att identifiera mönster som tyder på felaktig eller oegentlig förskrivning samt att granska apotekens ersättningsanspråk.

Det är viktigt att regionerna även fortsatt får uppgifter om alla uthämtade recept, oavsett förmånstyp, inte enbart de förskrivningar som expedierats inom förmånen alternativt enligt smittskyddslagen.

Region Skåne delar inte utredningens bedömning att det främst är förskrivningar som expedierats som är av intresse för regionerna att få tillgång till. Ur andra uppföljningsperspektiv än oegentligheter, t ex kvalitet och följsamhet till rekommendationer vore det mycket värdefullt att få uppgift om till exempel alla förskrivna antibiotikarecept för att jämföra med expedierade antibiotikarecept.

9.5 Uppgifter till verksamhetschefer

Region Skåne tillstyrker förslaget att verksamhetschefer får utökade möjligheter att följa upp läkemedelsförskrivning. Förbättrad tillgång till uppgifter för verksamhetschefer kan stärka det lokala ledningsansvaret och bidra till tidig återkoppling, lärande och främja en patientsäker och kostnadseffektiv läkemedelsanvändning.

Region Skåne anser att den föreslagna utvecklingen av E-hälsomyndighetens informationstjänster till verksamhetschefer bör ske i samråd med regionerna för att säkerställa att tjänsterna blir ändamålsenliga och användarvänliga.

10.4 Utredningens överväganden och förslag avseende regelverket för interimistiska beslut

Region Skåne tillstyrker förslaget om utökad möjlighet för IVO att interimistiskt återkalla legitimation eller annan behörighet, eller interimistiskt dra in eller begränsa behörigheten att förskriva läkemedel. Det behöver finnas effektiva möjligheter att snabbt ingripa vid allvarliga risker kopplade till felaktig eller oegentlig förskrivning. Detta är viktigt ur både ett patientsäkerhets- och samhällsekonomiskt perspektiv.

Region Skåne anser samtidigt att det ur ett arbetsmiljö- och rättssäkerhetsperspektiv är avgörande att sådana beslut grundas på tydliga kriterier, föregås av möjlighet till bemötande och kommuniceras på ett tydligt och transparent sätt. Inte minst eftersom besluten föreslås gälla omedelbart. Legitimation och förskrivningsrätt är centrala för yrkesutövningen och ingripanden kan få långtgående konsekvenser för den enskilda förskrivaren. Processen bör därför vara förutsebar och proportionerlig för att inte leda till defensiv förskrivning med patientsäkerhetsrisker som konsekvens.

Det är viktigt att kliniska omständigheter beaktas, så att ingripanden riktas mot faktiska risker och inte mot medicinskt motiverade avvikelser från normalförskrivning.

12.4.1 Arbetsplatskod ersätts med förmånskod

Region Skåne tillstyrker förslaget om införandet av den nya benämningen förmåns-koder.

Det är viktigt att syftet och användningen av koden inte förändras utan att region-erna fortsatt har möjlighet att följa upp all förskrivning oavsett förmånstyp, inte enbart de förskrivningar som expedierats inom förmånen alternativt enligt smitt-skyddslagen.

12.4.6 Förslag om att skapa en koppling mellan förskrivare och förmånskod

Region Skåne bedömer att koppling mellan förskrivarkod och förmånskod kan vara värdefullt i uppföljningssyfte men samtidigt administrativt komplext för region-erna att hantera och behöver utformas så att det fungerar i vårdens praktiska var-dag. Läkare och andra förskrivare kan till exempel tjänstgöra vid flera enheter, i jourverksamhet, inom digital vård, via bemanningslösningar eller i tillfälliga upp-drag. Det behöver därför säkerställas att kodhanteringen inte medför hinder i för-skrivningsprocessen, inte ökar den administrativa belastningen och inte ökar ris-ken för felregistrering i kliniskt arbete. Det är även viktigt att systemet är väl inte-grerat i befintliga IT-lösningar och stödjer vård över organisationsgränser.

Region Skåne välkomnar förslaget att ge E-hälsomyndigheten i uppdrag att utreda möjligheten att koppla förskrivarkod till en eller flera förmånskoder.

12.4.7 Arbetsplatskodsregistret byter namn till förmånskodsregistret och ut-vecklas

Region Skåne tillstyrker förslaget att regeringen bör ge E-hälsomyndigheten i upp-drag att i samråd med regionerna utveckla arbetsplatskodsregistret ARKO, ta fram egenskapskoder som bättre speglar dagens vårdgivarstruktur (t ex digitala vårdgi-vare) och modernisera registret. Det skulle förbättra förutsättningarna för uppfölj-ning inte bara för regionerna utan även för IVO och TLV som föreslås få fler uppgif-ter från E-hälsomyndigheten för att kartlägga förskrivningsmönster och utföra till-syn.

14.1 Myndighetssamverkan som berör läkemedelsområdet

Region Skåne vill betona vikten av samverkan för att utredningens förslag ska bli verklighet. Det föreslagna uppdraget till Läkemedelsverket, IVO och TLV att skapa en samverkansstruktur som syftar till att utveckla uppföljning och tillsyn av läkemedelsförskrivningen och apoteksmarknaden är bra men det behöver förtydligas på vilket sätt som regionerna kommer att involveras.

Det är viktigt med tekniska och organisatoriska förutsättningar samt lagstöd och goda möjligheter till automatiserat informationsutbyte mellan myndigheter. Risken är annars att dokumentation och manuella kontroller ökar. Detta tas upp i utredningen som förordar "enkla och tydliga kontaktvägar" men Region Skåne vill betona detta för att inte skapa ytterligare administrativ börda.

Region Skåne har uppmärksammat att regeringen nyligen har gett [Uppdrag till IVO att utveckla informationshanteringen i brottsförebyggande syfte – Regeringen.se](#) vilket ligger i linje med ökad samverkan.

Exempel på ett område som regionerna och TLV skulle kunna samverka kring, eftersom TLV föreslås få uppgifter från öppenvårdsapotek avseende extemporeläkemedel, är oegentligheterna som regionerna ser i öppenvårdsdossimentet. Här sluter dosapoteken avtal med läkemedelsföretag och begränsar därför för andra generika att komma in på marknaden. Dosapoteken gör detta i form av partihandlare och säljer sedan läkemedlen till sig själva. Detta ger dyrare dosförpackade läkemedel och i princip en monopolsituation.

Ett område där utredningen inte lämnar några förslag är Läkemedelsverkets beviljande av licenser. Region Skåne vill framhålla att även här finns behov av samverkan och informationsdelning, inte bara rörande prissättning utan också eftersom Läkemedelsverkets licensbedömningar är tillitsbaserade och bygger på de uppgifter som lämnas i licensansökan.

Anna Mannfalk
Ordförande

Martin Engström
Hälso- och sjukvårdsdirektör